

Uunga siunnersuut: Suliffissarsiortunut ikiorsiissutit pillugit Inatsisartut Inatsisaat**aamma****Uunga siunnersuut: Pisortanit ikiorsiissutit pillugit Inatsisartut Inatsisaat***Isumaginninnermut, Sulisoqarnermullu Naalakkersuisoq*

pillugit

Ilaqutariinnermut Peqqissutsimullu Ataatsimiititaliap**siunnersuutit aappassaaneerpeqarnerannut****ISUMALIUTISSIISSUTAA**

Ataatsimiititaliaq suliarinninnermini uku ilaasortarai:

Inatsisartunut ilaasortaq Hans Peter Poulsen, Siumut, siulittaasoq

Inatsisartunut ilaasortaq Anna Wangenheim, Demokraatit, siulittaasup tullia

Inatsisartunut ilaasortaq Mikivsuk Thomassen, Inuit Ataqtigiit

Inatsisartunut ilaasortaq Eqaluk Høegh, Inuit Ataqtigiit

Inatsisartunut ilaasortaq Mala Høy Kúko, Siumut

Inatsisartunut ilaasortaq Aslak W. Jensen, Siumut

Inatsisartunut ilaasortaq Emmanuel Núko, Naleraq

UPA2022-imi marsip 21.-ani siullermeerinerup kingorna siunnersuut ataatsimiititaliap misissorpaa.

1. Siunnersuutip imarisaa siunertaalu

Imminut pilersorsinnaanerup annertusarneqarnissaa pillugu Naalakkersuisut anguniagaat aammalu suliffissaaleqisut tamarmik imminnut pilersornissaminnut akisussaaffeqarnerulernissaannut periarfissinneqarnissaat aallaavigalugit inatsisissatut siunnersuutit marluk saqqummiunneqarput. Ilangullugu pisortanit ikiorsiissutinut aamma suliffissarsiortunut-/suliffeerunnermi ikiorsiissutinut malittarisassat aaqqissuuteqqinneqarnerannut tunngatillugu inatsisit pingaaruteqarput.

2. Siunnersuutip Inatsisartunit siullermeerneqarnera

Siunnersuut partiinit tigulluarneqarpoq, sammisallu assigiinngitsut soorlu suliffissaaleqisut suliffittaarnissaminut periarfissaasa qulakkeerneqarnissaa oqaluuserineqarluni.

3. Tusarniaanermi akissuteqaatit

Tusarniaanermi akissutigineqartut inatsisissatut siunnersuummut kakkiunneqarput, tamanna Inatsisartut Siulittaasoqarfiata ilusiliinissamut piumasaqaataanut naapertuuppoq. Tusarniaanermi akissutigineqartut attuumassuteqartut arlallit ilanngunneqarsimasut ataatsimiititaliap maluginiarppaa.

4. Apeqquteqaatit

Ataatsimiititaliap siunnersuummi suliaqarnermini Isumaginninnermut Suliffeqarnermullu Naalakkersuisoq allakkatigut apeqquteqaatinik akissuteqarnissaa qinnuigivaa. Apeqquteqaatit Isumaginninnermut Suliffeqarnermullu Naalakkersuisup akissuteqaatai uani isumaliutissiissutip ilanngussaq 1 aamma 2 ilanngunneqarput. Taassuma saniatigut ataatsimiititaliap siunnersuummik suliaqarnerminut atatillugu ulloq 25. april Isumaginninnermut Sulisoqarnermullu Naalakkersuisoq ilisimatitsiffiusumik ataatsimeeqatigaa. Siunnersuutini marluusuni pingaarnersiulluni ataatsimiititaliaq saqqummiivigineqarpoq aammalu ataatsimiinnermi apeqquteqarnissamut periarfissinneqarlutik.

5. Siunnersuutip aningaasatigut kingunerisassai

Siunnersuutip piviusunngortinneqarnerani aningaasatigut kingunerisassai siunnersuummut nalinginnaasumik oqaaseqaatini allaaserineqarput. Tassani allassimavoq, siunnersuut 17. mio. kr.-inik akeqassasoq akileraarutigullu 5 mio. kr.-inik isertitaqaatigineqassasoq. Ataatsimiititaliap suliarinninnermini tamassuma nunatta karsianut qanoq kinguneqassanersoq qulaajarpaa.

6. Ataatsimiititaliap siunnersuutininik suliarinninnera

Suliffissarsiortutut ikiorsiissutit pillugit inatsisissatut siunnersuut suliffeqanngitsoq imminut tunngasuni nammineq akisussaaffeqartoq aammalu suliffissarsiortutut ikiorsiissutisinnermi imminut tunngasuni allannguinnissamut akisussaaffimmik tigusinissamut pisussaaffimmik malitseqartussaasoq aallarniutigalugu ataatsimiititaliamit maluginiarneqarpoq. Tamatuma saniatigut. Tamatuma saniatigut pisortat ikiorsiissutaat pillugu Inatsisartut inatsisaata aamma suliffissarsiortunut ikiorsiissutit pillugit inatsisip ataqatigiinnissaat Naalakkersuisunit qulakkeerneqarpoq.

6.1 Atuutilersitsineq siunissamilu inatsimmik allaffissornikkut aqutsineq

Pingaartumik suliffissaaleqisoqalersillugu imaluunniit pisortanit ikiorsiissutininik pisartagaqartoqalersillugu kommunini allaffissornikkut assigiinnerusumik

periuseqartoqarnissaanik siunnersuuteqarnikkut atuutilersitsiniartoqartoq ataatsimiititaliamit maluginiarneqarpoq. Sulileriaannaanani inissisimasumut tunngatillugu, matumani ilanngullugit suliffissamik innersuunneqartarnissaq, suliffeqalernissamut sungiusarneqartarnissaq imaluunniit piginnaanngorsarnissamut neqeroorutunik tiguisoqartarnissaanik siunnersuummi ersarissumi allaaserineqarsimasoq ataatsimiititaliamit nalilerneqarpoq. Ataatsimiititaliamit inatsisissatut siunnersuut qulaajarneqarnerani inatsisissatut siunnersuutip atuutilersinneqarnissaanut kommunit allaffissornikkut sakkusaqarnerat aammalu sakkussat piariingajalersut kommunillu akornanni ataqatigiittoqarnissaanik qulakkeerisoqarneranik Isumaginninnermut Sulisoqarnermut Naalakkersuisup akissuteqaataani allassimasoq ataatsimiititaliamit pingaartinneqarpoq.

6.2 Immikkut sullinniakkat

Taamatuttaaq 16-t 25-illu akornanni ukiullit suliffeqanngitsut, ilinniakkanik ingerlataqanngitsut imaluunniit pisortanit ikiorsiissutunik pisartagaqanngitsut nalunaarsorneqarsimannngitsunik ersarissumik pilersaarusiunneqarsimannngitsunik peqartoq ataatsimiititaliamit maluginiarneqarpoq. Innuttaasut taakku assigiinngitsunik peqquteqartumik inatsit manna aqqutigalugu sulilernissaminnut periarfissanik atuinngitsut arajutsineqartuaannartussaasut ataatsimiititaliaq naliliivoq. Innuttaasunut pisussaaffigalugu iliuusissatut pilersaarummik suliaqarnissaq inatsimmi qulakkeerneqassaaq, inuusuttunilli sullinniakkanik ujartorlugit siunertalimmik sulilersinnissaannut inuiaqatigiinnilu tapertaalernissaannut qulakkeerisoqassasoq ataatsimiititaliaq naliliivoq. Inuusuttut 16-iniit 25-inut ukiullit ilinniagaqanngitsut amerlassusaat suliffissaaleqisutut nalunaarsorneqarsimasut pisortaniillu ikiorserneqarnej ajortut 322-usut, inuusuttut susassaaleqisutut nassuiaatigalugu allasimasoqarpoq. Ujartuilluni siunnersuinissaq pingaartumillu nassuiaasiornissamik imaluunniit inuusuttut ilinniagaqalerniarnerninnut imaluunniit suliffittaarnissaminnut akornutaasumik peqqissutsimikkut ajornartorsiuteqarnerisut pillugu nassuiaasiornissaq imaluunniit katsorsaanaissaq siunertaralugu qulaajaasoqarnissaanik inuusuttut sullinniakkat kikkuuneri paasiniarlugu Majoriaq ataavartumik attavigineqartartoq akissuteqaammi allassimavoq. Siumut isigisumik periusissanik qulaani allassimasutut pisoqartinnagu inuusuttunut pinaveersaartitsinermik suliniutunik aallartitsisoqartoq Naalakkersuisut akissuteqaataanni aamma allassimavoq (takuuk ilanngussaq 2).

Inunnut ataasiakkaanut iliuusissatut pilersaarummik suliaqarnermut atatillugu suliassa qarfiit akornanni suleqatigiit minnerpaamik ataatsit inuusuttunik sammisaqartarnissaat piunasaqaataammat inatsisissatut siunnersuummi inuusuttut sullinniakkat kommunini immikkut sammineqartarnissaat Naalakkersuisut pingaartippaat.

6.3 Amerlanerusut sulilersinneqarneri

Amerlanerusut sulilernissaannut inatsit sunniuteqassanersoq pillugu paasisaqarnissaq ataatsimiititaliamit soqutigineqarpoq. Pissutsit arlallit apeqqutaasut Naalakkersuisut akissuteqaataanni allassimavoq, matumani ilanngullugu takorluukkani tunngavigineqartoq

pisortanit ikiorsiissutinik pisartagaqartut 20%-tii suliffissarsiortunut ikiorsiissutinut nuunnissaat, piareersimanermit pisussaataitanerup atorfinnik piffissaq tamakkerlugu sulisartut 41-nik ikileriarnissannik ukiumullu 5 mio. kr.-inik sipaaruteqarnissaq aallaavigineqarluni. Ataatsimut isigalugu sulileriaannarnut suliffissarsiortunullu ikiorsiissutit pineqartup ikiorsiissutinik pisartagaqarnerata sivitsoriartornerani pisartagaasa ikiliartortinneqarnissaannut pitsaasumik sunniuteqassaaq.

6.4 Piginnaasanik ineriartortitsinermi periarfissat amerlanerusut

Akissuteqaammi aamma allassimavoq, suliffissarsiortut inuussutissarsiortnermi piginnaasaasa ineriartortinneqarnissaasa sammeneqarnerat annertusissasoq taamaalillunilu suliffeqarfinnut attuumassuteqarnerisa aalajaannerulernissaanut periarfissaat annertunerulerlutik. Taamaattoq sumiiffiit neqeroorutaasartullu apeqqutaajumaartut.

6.5 Ilitsersorneqarnissamut periarfissaq

Majoriaqarfiunngitsuni ilitsersuisarnek Innuttaasut Kiffartuussivianniit imaluunniit oqarasuaatikku saaffiginninnikkut isumagineqartarpoq. Naalakkersuisut akissuteqaataanni allassimavoq, inatsisissatut siunnersuut namminermit toqqaannartumik suliffissanik pilersitsinaviangitsoq, amerlanerusunullu pisussaaffigalugu iliuusissatut pilersarusiusseqataassasoq, inuit amerlanerusut piginnaasaqarnerulernissaannut periarfissaqarnerulissasut, aammalu kommuni imaluunniit Majoriaq ataatsimiinnissanut aggersaasartussaasut.

6.6 Majoriami nukiit annertusineqarnissaannik pisariaqartitsineq

Siunnersuutip Majoriamut immikkut aningaasaliinissamut naatsorsuutigisat aningaasartaleruminaatsuusooq Naalakkersuisup akissuteqaammini nassuiaatigaa, taakkumi ataatsimut tapiissutit isumaqatigiinniutigineqarnerini aatsaat aalajangersaavigineqartussaammata.

6.7 Siunissami qarasaasiatigut aaqqiissutissat

Qarasaasiatigut aaqqiissutissat, inatsisip atuutilersinneqarnissaanut pisariaqartinneqartussat sullissinermilu tapertaasussat naleqqussarlugit suliaq aallartinneqarpoq. Tamatuma saniatigut appimik ineriartortitsisoqassaaq piffissartinneqartoq eqqortinneqarnerisooq assigisaallu qulakkeerumallugit.

6.8 Iliuusissatut pilersaarutit imarisaat

Sulilernissamut piareersimasunut makku atuupput:

Suliffeqanngitsut suleqatigilluinnarlugit iliuusissatut pilersarusiortoqassaaq, suliffissarsiortunilu nalunaarnermiit kingusinnerpaamik sapaatit akunneri sisamat qaangiutinnagit kommunalbestyrelsimut saqqummiussisoqassalluni. Iliuusissatut pilersaarummi ilanngunneqassapput, matumani ilanngullugit ilaqutariinnut, ineqarnermut

tunngasut allallu paasissutissat imminermut tunngasut allaaserineqarneri. Suliffeqanngitsumut pisussaaffiliisumik anguniakkat sammisassaqaqarnerlu, matumani ilanngullugit piginnaanngorsaaneramik ingerlatsineq, ilinniagaqalernissamut periarfissat, sulilernissamut sungiusarneq il.il. allaaserineqassapput.

Sulilernissamut piareersimanningsunut makku atuupput:

Aallarniutigalugu oqaloqatigiinneq qinnuteqarnermiit kingusinnerpaamik ullut 14-t qaangiutsinnagit ingerlanneqartassaaq. Tassani aamma iliuusissatut pilersaarummik suliaqartoqassaaq kingusinnerpaamillu qaammatit arfinillit qaangiukkaangata nalilersorqinneqartassalluni. Qaammatit 12-it qaangiuppata pisortanit ikiorsiissutinik pisartagaqartoq pisartagaqarnini ingerlatiinnassaneraa imaluunniit assersuutigalugu siusinaartumik pensionisiaqalernissamut qinnuteqarnissaa tigussaasumik naliliiffigineqassaaq inissisimaneq tamakkiisoq inissisimanermullu tamakkiisumut suna naapertuunnerunersoq nalilersorneqartuassapput, suliffeqanngitsorlu sapaatip akunneranut minnerpaamik 20 tiimit innuttaasut sulisinnaassuseqalersut piaartumik suliffissarsiortunut ikiorsiissutinut nuunneqartassapput.

6.9 Siunnersuutip aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu kingunerisassai

Takorluukkat allaaserineqartut qularnartoqarneri annertupput, allakkatigullu akissuteqaammi inatsisissamullu oqaaseqaatini tamanna erseqqissarneqarpoq. Ataatsimut qarasaasiatigut aaqiissuteqarnikkut kommunini sullissineq pisariinnerulissasoq neriuutigineqarpoq. Tamatuma saniatigut ikiorsiissutissatut naatsorsuutigisanut taarsiullugu annertussusileriikkanik ikiorsiisarneq kommuninit aqukkuminarnerulissaaq. Taamaattumik kommunit sulisunik aqqaneq marlunnik 6 mio. kr.-t nalinginik sipaaruteqarnissaat naatsorsuutigineqartoq Naalakkersuisup oqaatigaa. Allaffissornikkut kingunerisassat pillugit aamma allassimavoq innuttaasunik eqqortumik neqeroorutinik innersuussinernillu suliaqarnermik piginnaasaqartunik sulisussanik allanik pisariaqartitsisoqassasoq. Sullissinermi inuit ataasiakkaat pisariaqartitaannut naleqqussaanermut atatillugu pikkorissartitsinissaaq pilersaarutaasoq 2022-illu ukiaanerani aallartinneqassasoq, 2023-imilu malitseqartinneqassasoq Naalakkersuisut oqaatigaa. Ataatsimut isigalugu inunnut pisortat ikiorsiissutaannik pisartagaqarneranniit suliffissarsiortunut ikiorsiissutinut nuuttunut inatsisissatut siunnersuut samminerulissaaq, annertunerusumillu suliakkersuutaanissaa naatsorsuutigineqarani.

7. Aappassaaneerineqarneranut atatillugu Naalakkersuisut allannguutissatut sinnersuutaat

Inatsisip	kalaallisoortani	oqaatsitigut	annikitsumik	aaqqiissuteqarlutik
aappassaaneerinissamut	Naalakkersuisut		allannguutissatut	siunnersuummik

saqqummiussaqaqarput.

8. Ataatsimiititaliap inassuteqaatai

a) Uunga siunnersuut: Suliffissarsiortunut ikiorsiissutit pillugit Inatsisartut inatsisaat:

- Ataatsimiititaliami amerlanerussuteqartut Inuit Ataqatigiinneersut, Siumumeersut aamma Naleqqameersup Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuutaat akuerineqassasoq inassutigaa.

b) Uunga siunnersuut: Pisortat ikiorsiissutaat pillugu Inatsisartut inatsisaat:

- Ataatsimiititaliami amerlanersussuteqartut Inuit Ataqatigiinneersut, Siumumeersut aamma Naleraqqameersup Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuutaat akuerineqassasoq inassutigaa.

Demokraatiniik ilaasortaatitaq ikinnerussuteqarluni imatut oqaaseqaateqarpoq:

Sulilersitsiniaanermut siunnerfeqarneq pitsaasutut isigaarput, taamaattumik toqqaannartumik suliffinnik pilersitsiviunngitsumik nunattalu karsianut ukiumut minnerpaamik 12 mio.kr.-imik amigartooruteqartussamik siunnerfeqarneq politikkikkut akuerisinnaanagu oqaatigisariaqarparput. Taassumap saniatigut Majoriamut aningaasartuutissat maannamut qulaajarneqanngitsut, allaffissornikkullu annertuumik piumasaqaatalimmik suliniutinik aallartitsisoqarnissaa, sulisoqarnikkut, pikkorissartitsinissamut minnerunngitsumillu ukiumoortumik kommunit peqatigalugit aningaasanut isumaqatiginninniarnermi aatsaat tamanna qulakkearniarneqassasoq. Taamaattumik nunatta karsianut qanoq kinguneqarsinnaanera ilisimangilarput.

Sulineq sutigut pilerinartuunissaa anguniarneqartillugu isumaqataangilagut sulineq orniginartinniarnearnera aningaasat pisartagassat qaffanneqassammata, allaat SIK-p isumaqatigiissutaa aallaavigalugu isertitaqartumiit sapaatip akunneranut 40 tiimit sulisartumut 90%-ia pisartagarilersinniarnearmat, uffa sulinngikkaluarluni.

Isumaqarpugut allannguinerit aallaqaamut aningaasaliinermik aallaaveqarsinnaasut, siunissami pitsaaqutissartaai takusinnaagutsigit, uanilu sunniutissat naatsorsuutillu naatsorsorneqarsimangitsut tunngavigalugit inatsisinik atuuttunik allannguissamut siunnerfeqarneq peqataaffigisinnaangilarput.

Taamatut oqaaseqarluni isumaliutissiisummilu allassimasutut paasinnilluni matumuuna siunnersuut ataatsimiititaliap aappassaaniigassanngortippaa.

Hans Peter Poulsen
Siulittaasoq

Anna Wangenheim
Siulittaasup tullia

Mikivsuk Thomassen

Eqaluk Høegh

Mala Høy Kúko

Aslak W. Jensen

Emanuel Núko